

NGƯỜI CÔNG GIÁO VIỆT NAM PHÁT HUY TRUYỀN THỐNG SỐNG TỐT ĐỜI, ĐẸP ĐẠO THEO TINH THẦN THƯ CHUNG 1980

NGUYỄN VĂN THUYỀN^(*)

1. Người Công giáo Việt Nam luôn gắn bó đồng hành với dân tộc theo tinh thần Thư chung 1980

Sự kiện đẩy người Công giáo Việt Nam đi vào “ngõ cụt” đó là sự ra đời Thư chung của các giám mục Đông Dương họp tại Hà Nội ngày 9 tháng 11 năm 1951, với tinh thần kêu gọi người Công giáo không được hợp tác với Việt Minh Cộng sản. Bức thư có đoạn: “Vì tinh thần trách nhiệm quan trọng trước Thiên Chúa, vì mối tình tha thiết yêu quý anh em, chúng tôi thấy mình có nhiệm vụ quan hệ phải lo an báo cho anh em biết đề phòng nạn cộng sản vô thần duy vật, một nguy cơ trầm trọng nhất của thời nay. Chủ nghĩa cộng sản bác bỏ Thiên Chúa, bác bỏ mọi tôn giáo, bác bỏ thuyết linh hồn hằng sống, bác bỏ tất cả quyền lợi của nhân dân và cả gia đình. Chủ nghĩa cộng sản xung khắc tuyệt đối với Công giáo đến nỗi Đức Thánh Cha đã tuyên bố rằng: Không bao giờ có thể vừa theo Cộng sản vừa theo Công giáo được, và người Công giáo nào gia nhập Đảng Cộng sản thì lập tức bị khai trừ khỏi Giáo hội. Chẳng những không được gia nhập Đảng Cộng sản, mà lại anh em không thể cộng tác bất kì dưới hình thức nào, có thể giúp đỡ họ nắm chính quyền...”. *Thư chung 1951* đã đặt người Công giáo yêu nước trước sự phải từ bỏ Thiên Chúa; mà đi với Thiên Chúa thì phải quay lưng lại với phong trào giải phóng dân tộc, nhưng hầu hết người Công giáo đều mong muốn cả hai: “kính Chúa và yêu nước⁽¹⁾”.

Thời kì này, Giáo hội Công giáo Việt Nam có nhiều biến động, với gần 88 vạn đồng bào Miền Bắc di cư vào Nam năm 1954 mà chủ yếu là người Công giáo đã làm xáo trộn tình hình Công giáo tại Miền Bắc lúc bấy giờ.

Đánh dấu sự trưởng thành của Giáo hội Công giáo Việt Nam, ngày 24/11/1960 Giáo hoàng Gioan XXIII thiết lập Hàng Giáo phẩm Việt Nam. Tuy nhiên, do hoàn cảnh đất nước chia cắt và những lí do tôn giáo khác nhau, về cơ bản Tòa Thánh vẫn coi Giáo hội Công giáo Việt Nam chưa thể độc lập như Giáo hội ở Âu - Mỹ và ít nhiều còn phụ thuộc vào Bộ Truyền giáo.

Từ 24/4 đến 01/5/1980, tại Thủ đô Hà Nội, Đại hội các giám mục toàn quốc nhóm họp lần thứ nhất quyết định thành lập Hội đồng Giám mục Việt Nam, định ra cơ cấu tổ chức, nguyên tắc làm việc, sinh hoạt, v.v... Đại hội ra Thư chung thể hiện đường hướng gắn bó đồng hành với dân tộc, *Sống Phúc Âm giữa lòng dân tộc để phục vụ hạnh phúc của đồng bào*. Đây là bước chuyển mới của hàng giáo phẩm, mà tiêu biểu như Tổng Giám mục Nguyễn Văn Bình, các giám mục: Bùi Tuần, Nguyễn Sơn Lâm, Nguyễn Minh

*. Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam.

1. Nguyễn Đức Lữ. *Thư chung của Hội đồng Giám mục Việt Nam năm 1980 thể hiện đường hướng Công giáo sống Phúc Âm giữa lòng dân tộc*. Tham luận tại cuộc Toạ đàm khoa học: *Từ Công đồng Vatican II đến Thư chung 1980. Nhìn lại và hướng tới* do Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam tổ chức tại TP. Hồ Chí Minh tháng 9 - 2005, Nxb. Tôn giáo, 2006, tr. 172.

Nhật, Huỳnh Đông Các, Đinh Bình, v.v... và nhiều thế hệ linh mục dần thân thực hiện tinh thần Công đồng Vatican II và *Thư chung 1980* theo con đường gắn bó đồng hành cùng dân tộc như các linh mục Võ Thành Trinh, Vũ Xuân Kỉ, Hồ Thành Biên, Lương Minh Kí, Nguyễn Bá Luật, Phạm Quang Phước, Nguyễn Thế Vịnh, Nguyễn Thái Bá, Vương Đình Ái, Nguyễn Huy Lịch, v.v...

Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng đã mở ra một thời kỳ mới - Đại hội của sự "Đổi Mới", đặc biệt với việc ban hành Nghị quyết 24/NQ - TW (1990) của Bộ Chính trị về *Tăng cường công tác tôn giáo trong tình hình mới*, đã tạo điều kiện cho đồng bào tôn giáo, trong đó có người Công giáo, thể hiện đường hướng "gắn bó đồng hành với dân tộc".

Pháp lệnh Tín ngưỡng, Tôn giáo (2004) đã đáp ứng được cơ bản những nguyện vọng chính đáng của các tôn giáo; tạo được sự vui mừng, phấn khởi trong đại đa số đồng bào các tôn giáo nói chung và đồng bào Công giáo nói riêng. Các hoạt động tín ngưỡng của đồng bào Công giáo được tiến hành theo quy định của pháp luật. Người Công giáo ngày càng yên tâm, tin tưởng và hăng hái thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, các phong trào thi đua yêu nước do Mặt trận Tổ quốc Việt Nam phát động, góp phần vào công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; củng cố và tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Bên cạnh những đóng góp mang tính "Tốt đời", các hoạt động "Đẹp đạo" cũng ngày càng phát triển. Số lượng chức sắc, nhà tu hành và tín đồ trong những năm qua có sự gia tăng đáng kể; cơ sở thờ tự được sửa sang, xây dựng mới ngày càng khang trang, to đẹp, có giá trị nghệ thuật, văn hóa cao; hầu hết các cơ sở đào tạo đã được mở rộng, nâng cấp, góp phần giảng dạy, đào tạo, bồi dưỡng hàng ngàn tu sĩ học tập có kết quả; các sinh hoạt tôn giáo lớn như đại hội, hội nghị và các

ngày lễ trọng luôn được các cấp chính quyền, Mặt trận Tổ quốc quan tâm giúp đỡ, tạo điều kiện về nhiều mặt nên đã thành công tốt đẹp; các hoạt động từ thiện - xã hội được đẩy mạnh, góp phần cùng với Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc chăm lo cho người nghèo, người có công với nước, người già cô đơn, trẻ em mồ côi, tàn tật; xây dựng nhà tình thương, nhà đại đoàn kết; chăm sóc, giúp đỡ những người bị nhiễm và bị ảnh hưởng chất độc da cam và HIV/AIDS... với số tiền hàng trăm tỉ đồng. Quan hệ quốc tế của Giáo hội Công giáo Việt Nam được mở rộng với nhiều hoạt động như giao lưu, thăm viếng, trao đổi về tôn giáo và văn hóa, từ thiện xã hội, v.v... với các nước trong khu vực và trên thế giới, góp phần nâng cao vị thế, hình ảnh của đất nước và con người Việt Nam với bạn bè quốc tế. Nhiều ấn phẩm kinh sách được xuất bản và phát hành rộng rãi trong toàn quốc phục vụ nhu cầu tìm hiểu, nghiên cứu học tập của các giới trong đạo⁽²⁾.

Là một bộ phận của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, người Công giáo Việt Nam đã có những đóng góp to lớn trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước. Trong công cuộc đổi mới đất nước, Công giáo Việt Nam với phương châm sống "tốt đời, đẹp đạo", "đồng hành cùng dân tộc" tiếp tục kề vai, sát cánh cùng nhân dân cả nước vượt qua khó khăn, thử thách góp phần phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo, giữ vững sự ổn định chính trị, nâng cao vị thế của đất nước và con người Việt Nam trên trường quốc tế. Có thể khẳng định ở đâu có người Công giáo, ở đó có phong trào thi đua yêu nước.

Người Công giáo không chỉ được khích lệ bởi đường lối, chính sách đổi mới của Đảng, Nhà nước mà còn bởi tinh thần đổi mới của Công đồng Vatican II được các giám mục Việt Nam triển khai trong *Thư chung 2001*: "Để yêu thương và phục vụ, trước hết ta phải tiếp tục đường hướng đồng hành cùng dân tộc, đồng

cảm chia sẻ hi vọng lo âu của dân tộc trong tiến trình phát triển xã hội và thăng tiến con người. Ta không nhìn nhận những vấn đề của ta mà chủ động góp phần giải quyết, cầu cho mọi người được sống và sống dồi dào. Ta không thể thờ ơ với những chương trình phát triển cũng như tình trạng nghèo đói và những tệ nạn xã hội, bởi ta là một thành viên của cộng đồng dân tộc với tất cả quyền lợi và nghĩa vụ”.

Đáp lại lời mời gọi này và hưởng ứng cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, sống tốt đời đẹp đạo” do Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam phát động, các phong trào thi đua yêu nước của người Công giáo diễn ra sôi nổi, thiết thực và hiệu quả. Nhiều khu dân cư Công giáo đã trở thành những khu dân cư điển hình về phát triển sản xuất, xoá đói giảm nghèo, điểm sáng về bảo vệ an ninh trật tự; áp dụng những tiến bộ khoa học, kĩ thuật vào sản xuất, kinh doanh, phát triển kinh tế gia đình. Nhiều dòng tu đã mở lớp tình thương dạy chữ, dạy nghề miễn phí cho trẻ em cơ nhỡ, khuyết tật. Nhiều phong trào, nhiều tấm gương nhân ái tiêu biểu của người Công giáo đã được Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và xã hội tôn vinh như nữ tu Nguyễn Thị Mậu, với 40 năm gắn bó, chăm sóc các bệnh nhân phong ở Di Linh (Lâm Đồng), đã được phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động năm 2005. Giáo dân Nguyễn Thị Mai ở Quảng Bình được phong tặng danh hiệu Anh hùng liệt sĩ vì đã anh dũng hi sinh cứu người bị lũ cuốn trong trận lũ lịch sử năm 2004, v.v... Nhiều giáo xứ, họ đạo được phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động thời kì đổi mới như Xuân Phương, Giáp Phú (Nam Định), Yên Trì (Quảng Ninh), v.v... Linh mục Phan Văn Điển (Nam Định) đã xây 24 ngôi nhà tình nghĩa, nhà tình thương cho người nghèo, được tặng cúp vàng “Vì sự nghiệp phát triển cộng đồng”. Các linh mục ở Cà Mau từ chỗ quyên góp xây dựng 54 cây

cây, 736 giếng nước sạch trị giá 2,9 tỉ đồng đến việc duy trì nổi cháo tình thương ở tu viện S. Marie (Hà Nội); quyên góp mổ mắt, mổ tim cho bệnh nhân nghèo ở Khánh Hoà, TP. Hồ Chí Minh. Đó là những nghĩa cử đáng trân trọng. Chỉ tính riêng trong 2 năm (2005-2006) Giáo phận Xuân Lộc đã chi 96 tỉ đồng cho các hoạt động từ thiện xã hội, trong đó có 42 tỉ đồng dành cho làm đường giao thông, v.v...

Công tác chăm lo cho người nghèo, người cơ nhỡ bất hạnh, người có hoàn cảnh khó khăn trong cuộc sống, đồng bào thiên tai bão lụt, người già neo đơn, trẻ mồ côi khuyết tật, nạn nhân chất độc da cam, bệnh nhân HIV - AIDS là những đối tượng và địa chỉ hoạt động từ thiện bác ái của người Công giáo. Với tinh thần “*Yêu thương và phục vụ*”, những việc làm từ thiện - bác ái trong giới Công giáo không chỉ dừng lại ở các hoạt động đóng góp vật chất mà còn tổ chức các cuộc viếng thăm, cứu trợ đến những địa chỉ cần được giúp đỡ. Nhiều cơ sở và các trung tâm bảo trợ xã hội do chính những người Công giáo đứng ra thành lập như Cơ sở nuôi dưỡng khuyết tật Thiên Phước, Trung tâm Mai Hoà - nuôi dưỡng bệnh nhân HIV - AIDS giai đoạn cuối ở Tp. Hồ Chí Minh; Cơ sở nuôi dưỡng trẻ em khuyết tật của dòng Thánh Giuse Nha Trang, dòng Khiết Tâm Đức Mẹ Nha Trang; Trường Khuyết tật tình thương Mĩ Lâm và Bệnh xá Tình thương Tân Hiệp (Kiên Giang), nhà trẻ suy dinh dưỡng Tà Nung (Lâm Đồng), v.v... và nhiều cơ sở, trung tâm xã hội từ thiện khác đang hoạt động có hiệu quả trong việc chăm lo người nghèo, góp phần giải quyết những vấn đề khó khăn đang đặt ra trong cuộc sống.

Thực hiện chủ trương xã hội hoá giáo dục của Đảng và Nhà nước, dành sự quan tâm cho người nghèo được học tập và nâng cao dân trí, người Công giáo đã

2. Nguyễn Văn Thanh. *Đồng bào Công giáo Việt Nam luôn gắn bó, đồng hành cùng dân tộc*. Tạp chí *Cộng sản*, số 793, tháng 11 - 2008, tr. 69,70.

đóng góp bằng nhiều hình thức phong phú và đa dạng như: xây trường sở; thành lập quỹ học bổng; hỗ trợ tài năng trẻ; tổ chức các lớp học tình thương, các lớp mẫu giáo, mở các lớp học nghề miễn phí. Giáo phận Quy Nhơn đã đóng góp 900 triệu đồng xây dựng 4 trường mẫu giáo ở các thôn Van Can, Vinh Hoà, Phú Thuận (Tuy Phước, Bình Định). Tại Tp. Hồ Chí Minh, số tiền người Công giáo đóng góp hỗ trợ học bổng những năm qua là 18 tỉ đồng. Riêng Quỹ học bổng Võ Thành Trinh của Ủy ban Đoàn kết Công giáo Tp. Hồ Chí Minh đã trao cho 375 học sinh, sinh viên với số tiền 302 triệu đồng.

Làm tốt công việc trông người là việc làm thường xuyên và lâu dài. Tại thành phố Đà Nẵng từ năm 2000 - 2004 có 84 giáo viên là người Công giáo đạt danh hiệu giáo viên dạy giỏi các cấp, 22 giáo viên được tặng Huy chương Vì sự nghiệp giáo dục và đào tạo, v.v...

Phong trào xây dựng đời sống văn hóa trong đồng bào Công giáo từng bước phát triển mạnh. Nhiều giáo xứ, nhiều gia đình Công giáo được công nhận là đơn vị, cá nhân đạt danh hiệu văn hóa. Tại Tp. Hồ Chí Minh thông qua thực hiện phong trào thi đua yêu nước, xây dựng đời sống văn hóa, chỉ tính riêng năm 2004 đã có 55 khu dân cư Công giáo được công nhận là khu dân cư văn hóa, 39 khu dân cư xuất sắc, 11 khu dân cư tiên tiến, 12 gia đình Công giáo được biểu dương là gia đình văn hóa cấp thành phố, 65 gia đình Công giáo đạt danh hiệu văn hóa cấp quận, 21.561 gia đình Công giáo đạt danh hiệu văn hóa cấp phường. Tại thành phố Đà Nẵng, năm 2000 - 2004 đã có trên 90% gia đình Công giáo đạt danh hiệu gia đình văn hóa, 11 giáo xứ, 8 cá nhân tiêu biểu được chính quyền, Mặt trận Tổ quốc thành phố tặng bằng khen, v.v...

Trong quá trình xây dựng đời sống văn hóa, phong trào xây dựng xứ, họ đạo trở thành khu dân cư an toàn, không có tệ nạn xã hội, không vi phạm pháp luật là một

thực tế rất đáng tự hào. Ở những địa bàn có đông đồng bào Công giáo sinh sống thường ít hoặc không có tệ nạn xã hội. Cố Thủ tướng Võ Văn Kiệt trong bài viết với nhan đề: *Người Công giáo gặp Chúa trong lòng dân tộc* đã khẳng định: "Các loại tội phạm kiểu băng nhóm xã hội đen, các tệ nạn nhức nhối có thể xảy ra ở nơi này nơi khác nhưng khó thâm nhập vào các cộng đồng dân cư theo Công giáo. Trong các cộng đồng này, bà con đã thường xuyên chăm lo phát huy các giá trị gia đình và cộng đồng, góp phần có hiệu quả ngăn chặn các loại tệ nạn xã hội. Đó là một đóng góp to lớn của người Công giáo..."⁽³⁾.

Đến nay có nhiều khu dân cư Công giáo trở thành những đơn vị điển hình của cả nước trong việc xây dựng khu dân cư văn hóa, giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội như khu dân cư giáo xứ Nam Lộc (Nam Đàn, Nghệ An) nhiều năm liền là lá cờ cờ đầu trong phong trào bảo vệ an ninh Tổ quốc được Bộ Công an tặng cờ đơn vị xuất sắc.

Một số phong trào thi đua yêu nước được phát động trước đó ở các địa phương, như: *Xây dựng xứ, họ đạo 4 gương mẫu* ở Thái Bình, *Người tốt việc tốt* ở Thành phố Hồ Chí Minh, *Xứ, họ đạo tiên tiến* ở Hà Nội, *Xây dựng xứ, họ đạo văn minh* ở Hà Tây (cũ), *Xây dựng xứ họ đạo tiên tiến, gia đình Công giáo gương mẫu* ở Nam Định, *Giáo dân sản xuất giỏi* ở Yên Bái, v.v... đến nay đã tiến hành tổng kết, rút kinh nghiệm; bước đầu thu được một số kết quả nhất định⁽⁴⁾.

Các phong trào thi đua yêu nước của người Công giáo và những việc làm cụ

3. Nguyệt san *Công giáo và Dân tộc*. *Người Công giáo gặp Chúa trong lòng dân tộc*, số 152 - 2005, tr. 87.

4. Báo cáo tổng kết 5 năm (2000 - 2005) triển khai và thực hiện phong trào thi đua "Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư, sống tốt đời đẹp đạo", tại Hội nghị Thi đua toàn quốc "Biểu dương những điển hình tiên tiến xuất sắc trong đồng bào Công giáo" lần thứ 2, Hà Nội, tháng 01 - 2005.

thể là minh chứng sống động cho tinh thần yêu nước và truyền thống đoàn kết, đồng hành cùng dân tộc của người Công giáo Việt Nam hôm nay. Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Phú Trọng phát biểu tại Đại hội đại biểu “*Những người Công giáo Việt Nam xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*” lần thứ 5 (tháng 11/2008) đã nhấn mạnh: “Những đóng góp của đồng bào Công giáo là hết sức to lớn trong sự nghiệp chung của đất nước, xuất hiện ngày càng nhiều tấm gương điển hình tiên tiến, xuất sắc, nhiều gương lao động sản xuất giỏi, giúp nhau xoá đói giảm nghèo, các hoạt động từ thiện, nhân đạo và các phong trào thi đua xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, xây dựng họ đạo gương mẫu, sống tốt đời đẹp đạo, chấp hành tốt các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, góp phần đẩy lùi các tệ nạn xã hội, giữ vững ổn định chính trị, bộ mặt của xứ, họ đạo ngày càng thay đổi, khởi sắc, đồng bào Công giáo ngày càng phấn khởi, yên tâm giữ đạo và chu toàn trách nhiệm công dân, khởi đầu kết toàn dân tộc ngày càng được củng cố và tăng cường...”.

Thư chung 1980 của Hội đồng Giám mục Việt Nam khẳng định: “Là Hội thánh trong lòng dân tộc Việt Nam, chúng ta quyết tâm gắn bó với vận mạng quê hương, noi theo truyền thống dân tộc hoà mình vào cuộc sống hiện tại của đất nước... Vì quê hương này là nơi chúng ta được Thiên Chúa mời gọi để sống làm con của Người. Đất nước này là lòng mẹ cưu mang chúng ta trong quá trình thực hiện ơn gọi làm con Thiên Chúa. Dân tộc này là cộng đồng mà Chúa trao chúng ta để phục vụ với tinh cách vừa là công dân vừa là thành phần dân Chúa”. Đường hướng mục vụ của Giáo hội Công giáo Việt Nam được xác quyết: *Sống Phúc âm giữa lòng dân tộc để phục vụ hạnh phúc của đồng bào* là đường hướng chính. Điều này được khích lệ rất lớn, trong dịp viếng thăm *Ad Limina* của các giám mục

Việt Nam tới Rôma (Italia) tháng 6 năm 2009. Trong Huấn từ dành cho các giám mục Việt Nam, Giáo hoàng Benedicto XVI đã cổ vũ đường hướng mục vụ trong *Thư chung 1980* của Hội đồng Giám mục Việt Nam với tinh thần “*Giáo hội Chúa Kitô ở giữa dân của mình*” cũng đồng nghĩa với “*Sống Phúc âm giữa lòng dân tộc*” và nhấn mạnh đến vai trò chứng tá của người giáo dân giữa lòng xã hội để xã hội nhìn nhận rằng: “*Người Công giáo tốt cũng chính là người công dân tốt*”⁽⁵⁾. Đường hướng này đã đem lại cho Giáo hội Việt Nam một trang sử mới, tạo ra bầu không khí sống động có thể hàn gắn những vết thương trong quá khứ để lại. Đây là cơ hội, và là điều kiện để người Công giáo Việt Nam tiếp tục dẫn thân phục vụ đất nước và Giáo hội trong giai đoạn mới. Với xu thế đi lên của đất nước, và đường hướng gắn bó đồng hành cùng dân tộc, người Công giáo ngày càng khẳng định được vị thế của mình: “*Tổ quốc không của riêng ai, tương lai đất nước phụ thuộc vào hành động yêu nước của mỗi người Việt Nam hòa hợp trong khối đại đoàn kết toàn dân tộc*”.

2. *Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam với việc thực phong trào thi đua yêu nước theo tinh thần Thư chung 1980*

Cho đến nay, Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam đã có lịch sử hơn nửa thế kỷ. Hơn nửa thế kỷ qua, người Công giáo Việt Nam đã nỗ lực dẫn thân, đồng hành cùng với dân tộc qua các giai đoạn phát triển của đất nước; góp sức thực hiện đường hướng “*Giáo hội gắn bó với dân tộc*”, tăng cường xây dựng và củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc trên nền tảng đạo đức và văn hóa truyền thống dân tộc, cảnh giác trước âm mưu chia rẽ

5. Bài phát biểu của ông Hà Văn Núi - Phó Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tại Lễ khai mạc *Năm Thánh 2010* của Giáo hội Công giáo Việt Nam, tổ chức tại giáo xứ Sở Kiện, huyện Thanh Liêm, tỉnh Hà Nam, ngày 24/11/2009.

của các thế lực thù địch, giữ gìn Đạo Thánh Chúa. Quan tâm đến quyền lợi, đời sống vật chất, tinh thần của mọi người Công giáo; phản ánh tâm tư nguyện vọng trong đời sống tôn giáo của các tín hữu với Đảng, Nhà nước xem xét, giải quyết.

Sau khi *Thư chung 1980* được công bố, tổ chức yêu nước của người Công giáo Việt Nam được thành lập từ năm 1955 là Ủy ban Liên lạc toàn quốc những người yêu Tổ quốc, yêu hòa bình đã tiến hành đổi mới cả về tổ chức và phương hướng hoạt động để đáp ứng với tình hình. Ngày 10/11/ 1983, Ủy ban Đoàn kết Công giáo yêu nước Việt Nam đã ra đời. Ngay trong *Lời nói đầu bản Điều lệ của tổ chức* đã ghi rõ: “Là tổ chức tiêu biểu của phong trào yêu nước của người Công giáo Việt Nam trong cả nước, Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam đoàn kết rộng rãi và động viên mọi người Công giáo Việt Nam phấn đấu cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, cho sự đồng hành, đồng tiến của Giáo hội Việt Nam gắn bó với dân tộc, như Đại hội Giám mục Việt Nam đã khẳng định: “Là Hội Thánh trong lòng dân tộc Việt Nam...”. Trong các đại hội III, IV và V của Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam, đường hướng “*Sống Phúc âm giữa lòng dân tộc*” của các giám mục Việt Nam đề ra trong *Thư chung 1980* vẫn là mục tiêu và phương châm hành động của Ủy ban. Có thể nói rằng, *Thư chung 1980* đã được Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam trích dẫn nhiều nhất. Không có một nghị quyết, một báo cáo hay một tham luận, một hội nghị nào của Ủy ban từ Trung ương tới các địa phương mà không có trích dẫn. Song, không chỉ có trích dẫn, tuyên truyền, Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam còn là người tổ chức thực hiện, biến tinh thần *Thư chung* này thành thực tiễn sinh động qua các phong trào thi đua yêu nước của người Công giáo Việt Nam⁽⁶⁾.

Là một tổ chức xã hội, đại diện cho phong trào yêu nước của người Công giáo Việt Nam, thành viên Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, được thành lập để kế tục sự nghiệp các tổ chức tiền thân phong trào yêu nước của người Công giáo trong kháng chiến chống thực dân Pháp, nhằm mục đích đoàn kết rộng rãi mọi người Công giáo, cùng toàn dân xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, yêu hoà bình, được xác quyết theo tinh thần *Thư chung 1980* của Hội đồng Giám mục Việt Nam và nhiều thư chung sau đó. Đây là cơ sở để Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam tiếp tục dẫn thân thực hiện đường hướng của Hội đồng Giám mục Việt Nam với sự năng động và nhiều sáng tạo.

Thực tiễn hơn nửa thế kỉ qua lại càng khẳng định: với tổ chức yêu nước của người Công giáo, trong nỗ lực dẫn thân đồng hành cùng dân tộc qua các giai đoạn lịch sử, từ cách mạng dân tộc dân chủ đến công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội hiện nay. Người Công giáo Việt Nam luôn đồng hành cùng dân tộc trên mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế, văn hóa - xã hội, nhất là tham gia tích cực và có hiệu quả cao trong công tác từ thiện, bác ái xã hội; nâng cao dân trí và thăng tiến gia đình. Kết quả đạt được của phong trào thi đua yêu nước trong đồng bào Công giáo thời gian qua đã và đang góp phần quan trọng vào thành tựu chung của đất nước vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”.

Hoàn cảnh mới của thế giới và đất nước cũng tạo ra cơ hội và thách thức mới với tổ chức và phong trào thi đua yêu nước của người Công giáo Việt Nam.

6. Tham luận: *Ảnh hưởng của Công đồng Vatican II và Thư chung 1980 với phong trào thi đua của người Công giáo Việt Nam* của Linh mục Phan Khắc Từ tại cuộc Toạ đàm khoa học: “*Từ Công đồng Vatican II đến Thư chung 1980; Nhìn lại và hướng tới*” do Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam tổ chức tại TP. Hồ Chí Minh tháng 9 - 2005, Nxb. Tôn giáo, 2006, tr. 24.

Hoạt động Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam luôn nhận được sự động viên, khích lệ của các vị chủ chăn trong giáo hội. Thư chung năm 2001 của Hội đồng Giám mục Việt Nam có đoạn viết: “Chúng tôi ghi nhận sự hợp tác của anh chị em giáo dân... tích cực hoà nhập vào công cuộc phát triển đất nước, giao hảo với các tôn giáo cũng như đồng bào, hợp tác với mọi người trong công tác xã hội... Chúng tôi đánh giá cao những đóng góp của anh chị em linh mục và các tu sĩ, những người cộng sự đắc lực của chúng tôi. Anh chị em có nhiều sáng kiến mục vụ, đồng thời dấn thân phục vụ trong các lĩnh vực giáo dục, y tế, xã hội... đặc biệt với người nghèo khổ và bệnh tật. Chúng tôi khuyến khích anh chị em phát huy sáng kiến đóng góp cho xã hội trong những gì phù hợp với ơn gọi và khả năng của mình”.

Sự ra đời tổ chức yêu nước của người Công giáo Việt Nam là yêu cầu khách quan từ chính bản thân phong trào yêu nước của giới Công giáo. Hơn 25 năm qua chưa phải là quãng thời gian dài so với lịch sử phát triển, nhưng Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam đã chứng minh rằng sự hiện diện của Ủy ban là cần thiết và hữu ích với Giáo hội Công giáo Việt Nam và dân tộc. Những thành tích của Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam đã làm trong thời gian qua là nỗ lực của các vị linh mục, tu sĩ và bà con giáo dân đã và đang tích cực tham gia các phong trào thi đua sống “tốt đời, đẹp đạo”⁽⁷⁾. Những việc mà Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam các cấp đã làm được trong thời gian qua từ khi có *Thư chung 1980* thật khó có thể tổng kết thành những con số cụ thể. Nhưng Ủy ban đã chứng tỏ là một tổ chức đã tích cực triển khai mạnh mẽ tinh thần *Thư chung 1980*, làm nên một phong trào thi đua sống “tốt đời, đẹp đạo”. Các vị linh mục, nam nữ tu sĩ và giáo dân tiêu biểu trong Ủy ban Đoàn kết Công giáo luôn thể hiện là những hạt

nhân gương mẫu, tiên phong và có sức lan toả mạnh mẽ ở mỗi giáo xứ, khu dân cư làm cho phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, sống tốt đời đẹp đạo ngày càng phát triển rộng khắp.

Cố Tổng Giám mục Nguyễn Văn Bình đã có những lời phát biểu đầy ý thức và trách nhiệm tại Hội nghị trụ bị thành lập Ủy ban Vận động Công giáo (9/01/1980), tiền thân của Ủy ban Đoàn kết Công giáo ngày nay: “Hoàn cảnh đất nước ta ngày nay... đòi hỏi giới Công giáo phải đoàn kết hơn nữa để có thể cùng với toàn dân góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đắc lực hơn nữa. Theo dõi hoạt động của giới Công giáo trong hơn 4 năm nay, tôi thấy đã đến lúc chúng ta không thể lưỡng lự được nữa. Tôi muốn và đồng ý để cho các anh chị em thành lập tổ chức này... Bản phận của anh chị em trong tổ chức là phải tạo ra sự đoàn kết. Anh chị em hãy ráng làm sao động viên tất cả mọi người Công giáo... nhất trí với nhau trong mọi việc, đối với chế độ, đối với đất nước, đối với quê hương... Mục đích của chúng ta là nhất trí, đoàn kết với nhau để xây dựng đất nước, bảo vệ đất nước, thì tất nhiên bản phận chúng ta là phải tránh sự chia rẽ... Hôm nay tôi đến đây có nghĩa là tôi không chống đối, tôi không do dự mà trong những điều kiện tốt, có thể được, bao giờ cũng nâng đỡ nó vì nó là vì muốn nhắm đến tinh thần dân tộc và lòng yêu quê hương Tổ quốc”.

Thế nhưng thực tế vấn đề không phải đơn giản như vậy. Cố Thủ tướng Võ Văn Kiệt trong bài trả lời phỏng vấn báo

7. Tham luận: *Mong muốn Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ngày càng quan tâm hơn nữa đối với phong trào thi đua yêu nước và hoạt động của tổ chức Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam* do Linh mục Nguyễn Công Danh - Chủ tịch Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam trình bày tại Đại hội Đại biểu Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ VI, tổ chức tại Hà Nội tháng 9/2009.

Công giáo và Dân tộc, tháng 02/1994, đã nhận định: “Chỉ tiếc một điều là không phải tất cả các giám mục Việt Nam đã triển khai và áp dụng đường hướng này trong giáo phận của mình. Ở thành phố Hồ Chí Minh, trái lại cụ Tổng Giám mục Nguyễn Văn Bình đã thực thi đường hướng này, xuyên suốt từ sau ngày giải phóng. Là một giáo phẩm cao cấp, cụ đã lo cho đạo, những đồng thời, cụ vẫn không quên bổn phận đối với dân tộc, vẫn lo cho quyền lợi dân tộc. Tôi có cảm tưởng là Giáo hội Công giáo chưa đánh giá đúng mức công lao của Cụ Tổng Giám mục Nguyễn Văn Bình, đối xử chưa công bằng đối với Cụ...”. Cùng cách ứng xử đầy tình người và tình dân tộc đã tạo nên được một sự thông cảm sâu sắc giữa đạo và đời, giữa Công giáo và không Công giáo. Nhưng rất tiếc cũng vì theo đuổi đường hướng mục vụ này và chỉ vì như vậy mà Tổng Giám mục Nguyễn Văn Bình đã bị hiểu nhầm, bị nghi kị, thậm chí bị “trù dập”. Tại sao lại như vậy? Hi vọng rằng, trong thời gian tới sẽ có những nghiên cứu đánh giá đầy đủ hơn về một giám mục lớn, với gần 40 năm giám mục trong những thời kỳ sôi động và khó khăn nhất của đất nước và Giáo hội.

Sống Phúc Âm giữa lòng dân tộc để phục vụ hạnh phúc của đồng bào: đó là đường hướng mục vụ mà Đại hội Hội

đồng Giám mục Việt Nam đề ra trong *Thư chung 1980*. Đường hướng này thực ra chỉ là chuyện đương nhiên, không có cái phải bàn. Bởi vì là giám mục, linh mục và giáo dân, ai chẳng sống Phúc Âm và sống Phúc Âm là sống trên một địa bàn nhất định. Hơn nữa, sống Phúc Âm là phục vụ Giáo hội, tức phục vụ Thiên Chúa và phục tha nhân. Không có *Thư chung 1980* và nhiều Thư chung khác, không có sự cố vũ và động viên của các giám mục thì không thể có phong trào yêu nước của người Công giáo sâu rộng như ngày hôm nay. Đây là những chỉ dẫn quý báu để tổ chức và phong trào thi đua yêu nước nơi người Công giáo tiếp tục vững bước trên con đường gắn bó đồng hành cùng với dân tộc⁽⁸⁾./

8. Xem: *50 năm xây dựng, trưởng thành, 50 thành tích vẻ vang của tổ chức và phong trào yêu nước trong giới Công giáo Việt Nam*. Diễn văn đọc tại Lễ kỉ niệm 50 năm thành lập tổ chức tiền thân của Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam và đón nhận Huân chương Hồ Chí Minh ngày 6/4/2005 tại Hà Nội do Linh mục Nguyễn Tấn Khóa - Chủ tịch Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam trình bày. In trong Kỉ yếu Tọa đàm khoa học: “Nửa thế kỉ người Công giáo Việt Nam đồng hành cùng dân tộc”, Nxb. Tôn giáo, Hà Nội, 2004, tr. 33.